

HAYAT-I MUHAYYEL

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN

Hazırlayan
Serpil Mutlu Kırılı

✕ @ f / otukennesriyat

YAYIN NU: 2318

EDEBÎ ESERLER: 1170

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-942-8

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: [0212] 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Umay Hacıyakupoğlu

Kapak Tasarımı: Damla Acar

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Çınar Matbaacılık

Baskı: Ötüken Neşriyat AŞ

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 Beyoğlu-İstanbul
Tel: [0212] 251 03 50
Sertifika Nu: 49269

İstanbul - 2025

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Hüseyin Cahit Yalçın: 1875 yılında Balıkesir’de doğan Hüseyin Cahit, ilk ve orta öğrenimini Serez’de tamamlayıp 1893-1896 yılları arasında Mekteb-i Mülkiye’de okumuş, mezuniyetini takiben Maarif Nezareti’nde beş yıl çeşitli kalemlerde çalıştıktan sonra, 1901 – 1908 yılları arasında Vefa ve Mercan idadilerinde, öğretmenlik ve idarecilik yapmıştır. 1891’de Ahmed Mithat Efendi’nin tesiriyle *Nâdide* adlı cinayet romanını yazan, *Servet-i Fünûn* dergisinde 1897’den itibaren hikâye, roman ve tenkitleri yayımlanan Cahit, II. Meşrutiyet’le birlikte İttihat ve Terakki’nin saflarında siyasî mücadeleye atılmıştır. İttihat ve Terakki’nin merkez-i umumi üyesi ve geleceğin büyük sözlükçüsü Hüseyin Kâzım Kadri’nin ve Tevfik Fikret’in davetiyle *Tanin* gazetesini çıkarmaya başlamış; Fikret’in birkaç ay sonra, Hüseyin Kâzım Kadri’nin de Serez mutasarrıflığına tayini dolayısıyla Şubat 1909’da ayrıldığı gazetenin imtiyazı kendisine kalmış ve uzun yazı hayatı boyunca adıyla birlikte anılacak olan bu gazeteyle Türk matbuatında silinmez bir iz bırakmıştır.

Tanin gazetesi, ilk devresinde (1 Ağustos 1908 – 31 Ekim 1918) 3550 sayı neşredilmiş, bu evrede 1914’e kadar Hüseyin Cahit’in yönetiminde kalmıştır. Tabii bu yayın faaliyeti, bazı kesintilere de uğramıştır: 31 Mart Vak’ası’nda *Tanin*’in matbaası dağıtılmış ve Hüseyin Cahit, isyancıların Lazkiye mebusu Mehmed Aslan’ı o zannederek öldürmeleri üzerine Selanik’e kaçmak zorunda kalmıştır. Hareket Ordusu’nun şehre girişinden sonra geri dönebilen Hüseyin Cahit, sonraki yıllarda da İttihatçı karşıtı hükûmetlerce kovuşturulmuş, gazetesi kapatılmış ve Kasım 1912’de bu defa Viyana’ya kaçmak zorunda kalarak, ancak Bâbıâli Baskını sonrasında geri dönebilmiştir. İlginçtir ki bu defa da İttihat ve Terakki’nin bazı icraatlarını eleştirmekten geri kalmayan Hüseyin Cahit, 1914 Ocak’ında gazeteyi İttihat ve Terakki Fırkası’na devretmek zorunda bırakılmıştır. I. Dünya Savaşı’nın sonunda İstanbul’un işgali üzerine 1919 Haziran’ında Malta’ya sürülen Hüseyin Cahit, 1921 Nisan’ında kurtulup İstanbul’a döndükten sonra *Tanin*’i tekrar çıkartmaya başlamış, 14 Ekim 1922 – 16 Nisan 1925 arasında 903 sayı olarak neşredilen bu ikinci devrenin ilk 38 sayısı *Tanin* adına izin alınmadığı için *Renin* adıyla çıkmıştır. Gazetenin İttihatçıların görüşlerinin temsil organı olması, Mustafa

Kemal Paşa'ya muhalefeti ve Hilafet konusundaki farklı kanaatleri dolayısıyla Cahit İstiklal Mahkemesi'nde yargılanıp beraat etmiş, Şeyh Said isyanı sonrasında çıkan Takrir-i Sükûn Kanunu eliyle tekrar aynı mahkemeye çıkarılmıştır. Gazetenin yeni kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nı desteklemesi de rahatsızlık yaratmış, en sonunda Hüseyin Cahit, bir haber dolayısıyla vatana ihanet suçundan Mayıs 1925'te Çorum'a sürgün edilmiştir. Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklikle bir yıl sonra cezasını tamamlamış sayılan Cahit, Atatürk'ün ölümüne kadar siyaset yapamamış ve hiçbir memuriyete alınmamıştır.

Bu yıllarda *Fikir Hareketleri* (1933 – 1940) dergisini çıkaran Cahit, İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde siyasete dönebilmiş, 1939 – 1954 yılları arasında CHP'nin Çankırı, İstanbul ve Kars milletvekilliklerinde bulunmuştur. *Tanin* gazetesinin üçüncü devresi de 30 Ağustos 1943 – 14 Kasım 1947 tarihleri arasında 1512 sayı sürmüştür. Bu devrede *Tanin*, gerek Alman taraftarlığının gerek Sovyet taraftarlığının karşısında olmuş, her iki akıma karşı bir neşriyat sürdürmüştür. Hüseyin Cahit'in 3 Aralık 1945'te, komünizm propagandasıyla itham ettiği *Tan* gazetesine karşı, "Kalkın Ey Ehl-i Vatan, Bir Vatan Cephesine Lüzum Vardır" başlıklı yazısını neşretmesi ve bu yazıda "*Bu memleket, asırlardan beri şimalden gelen hücumlara karşı koydu. Milletin varlığı, bu ızdıraplar ve felaketlerle yoğrulmuştu. Bu defa yine anavatan topraklarından parçalar ve Türk istikbalinin hatimesini teşkil edecek surette Boğazlar'da üsler isteniyor (...) Büyük vatanperver Namık Kemal'in sesi bugünün parolasıdır: Kalkın Ey... Ehl-i Vatan!.. Mücadele başlıyor. Ve başlamak lazımdır. Çünkü en azgın ve insafsız bir propagandanın Türk vatandaşlarının ruhuna her gün en yıkıcı, yeis verici, ümit kırıcı bir propaganda zehrini dökmesine müsaade edemeyiz. Bir vatan sahibi olmak, bu vatanın içinde hür ve müstakil yaşamak isteyen her Türk bu propagandaya karşı koymaya mecburdur (...) Bunları susturmak için, cevap hükûmete düşmez. Söz, eli kalem tutan gazetecilerin ve hür vatandaşlarıdır*" demesi üzerine, bir gün sonra, tek parti devrinin meşhur matbuat hadisesi olan *Tan* baskını gerçekleşmiştir. 1948'den sonra Demokrat Parti'ye karşı *Ulus* gazetesinde çok sert bir muhalefet sürdüren Hüseyin Cahit, yetmiş dokuz yaşında yirmi altı ay mahkûmiyet kararıyla içeri alınmış, bu kararın

basında büyük gürültü kopması üzerine üç buçuk ay sonra serbest bırakılmıştır.

Servet-i Fünûn edebiyatı içinde kalem oynatarak yazı hayatına başlayan Hüseyin Cahit'in gerek polemikçiliği gerek siyasî kariyeri dolayısıyla edebiyatçı yanı silik kalmıştır. Onun, bir diğer önemli faaliyeti, çeşitli Batı dillerinden edebiyat, tarih, felsefe, eğitim ve sair konulardaki 26 bin sayfaya ulaşan tercümeleriyle fikir ve edebiyat tarihimize yaptığı katkılardır. Mesela bu çeviriler arasında, umumi Türk tarihçiliğinin klasik kaynaklarından sayılan, Joseph de Guignes'den, *Hunların, Türklerin, Moğolların ve Daha Sâir Batı Tatarlarının Târih-i Umûmîsi* adıyla çevirip 1923-1925 arasında neşrettiği sekiz ciltlik ve Leone Caetani'den *İslâm Târîhi* adıyla çevirip 1924-1927 arasında neşrettiği on ciltlik büyük eserler olduğu gibi, Adolf Hitler'den 1940'ta *Kavgam* adıyla çevirdiği siyasî ve ideolojik hatırat da yer almaktadır. Ayrıca 1903'te Pierre Loti'nin *İzlanda Balıkçısı*, 1906'da Leon Marilie'den *Hürriyet-i Vicdan*, 1924'te Emile Durkheim'dan *Din Hayatının İbtidâî Şekilleri*, 1936'da Anatole France'tan *Allahlar Susamışlardı*, 1947'de Arthur Koestler'den *Sovyet Efsanesi ve Hakikat: Kızıl Rusya'nın İç Yüzü* adlı kitapları dilimize kazandırmıştır.

Polemikleri ve muhalif kimliğiyle basın tarihimizde önemli bir yer edinen Hüseyin Cahit, ömrü boyunca epey yekûn tutan pek çok alandaki yazı çalışmaları sayesinde, S. Coşar'dan öğrendiğimize göre, öldüğü zaman karikatürist Necmi Rıza tarafından hatırasına ağlayan bir dolma kalem çizimiyle uğurlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	11
HAYAT-I MUHAYYEL.....	13
GÖRÜCÜ.....	24
FİFİ.....	37
EY GENÇ KIZ.....	46
KÖY DÜĞÜNÜ.....	51
O KÜÇÜK AYAKLAR.....	68
LANTENİS.....	72
RÖNEKA.....	81
FAKAT... CİHAZ?.....	88
MİS HERİ.....	98
KARŞISINDA.....	112
DENİZ HAMAMINDA.....	119
BİR MÛNASEBET.....	126
YAZ HATIRALARI.....	140
NAZRA-İ İLTİFAT.....	152
KANTO BİR PERDE... ..	160
KORUDA.....	167
İHTİYAR MEŞEM.....	176
TABUT ARKASINDA.....	179
ADA VAPURUNDA.....	188
SÜKÛT.....	195

ÖN SÖZ

Edebiyat tarihimizin nesnel bir bakış açısıyla ele alınıp yazarın, çağındaki etkileşim yelpazesini ve kendinden sonraki edebi dönem ve şahsiyetlere nüfuzunu isabetli bir şekilde tespit edebilmek bütün eserlerinin yayımlanması ile mümkündür. Bu bakımdan Servet-i Fünun döneminin önde gelen isimlerinden Hüseyin Cahit Yalçın'ın hikâyelerinin yeni harflere aktarılarak okurla buluşması önem arz etmektedir.

Edebiyat tarihimizde gazeteci kimliğiyle öne çıkan ve daha çok tenkit yazılarıyla tanınan Hüseyin Cahit Yalçın, Servet-i Fünun Dönemi'nin önemli hikâye ve roman yazarlarından biridir. O daha çok *Servet-i Fünun* dergisinin kapanmasında etkili olan “*Edebiyat ve Hukuk*” adlı tercüme makalesiyle bilinse de edebi türlerin birçoğunda kalem oynatmış bir yazardır. Hüseyin Cahit'in, telif ve tercüme olarak kitap halinde basılmış elli yedi adet eseri vardır. Telif eserleri arasında romanları, hikâyeleri, eleştirileri, siyasi ve edebî hatıraları, Türkçe dilbilgisi kitapları yer alan yazarın tercüme sahasında da geniş bir ilgi alanına sahip olduğu görülür. O, sosyolojiden çocuk eğitimine, ziraattan felsefeye yaklaşık yirmi altı bin sayfa tutan zengin bir tercüme repertuarına sahiptir.

İlk baskısı 1898, ikincisi 1908 yılında yayımlanan *Hayat-ı Muhayyel*, Hüseyin Cahit'in ilk hikâye kitabıdır. Eserde, “*Hayat-ı Muhayyel*”, “*Görücü*”, “*Fıfı*”, “*Ey Genç Kız*”, “*Köy Düğünü*”, “*O Küçük Ayaklar*”, “*Lantenis*”, “*Röneka*”, “*Fakat... Cihaz?*”, “*Mis Heri*”, “*Karşısında*”, “*Deniz Hamamında*”, “*Bir Münasebet*”, “*Yaz Hatıraları*”, “*Nazra-i İltifât*”, “*Kanto, Bir Perde*”, “*Koru'da*”, “*İhtiyâr Meşem*”, “*Tabut Arkasında*”, “*Ada Vapurunda*”, “*Sükût*” olmak üzere 21 adet hikâye bulunmaktadır. Eser üzerine 1969 yılında Hüseyin Korkmaz tarafından lisans tezi ça-

HAYAT-I MUHAYYEL

-Mehmed Cavit'e-

Bu şimdiki âlemlerden pek uzaklara gitmiştik; mazi ile aramızda ebedi fırtınalarla cenkleşen büyük denizler var idi. Şimdi her şey yeni idi: Hatta kalplerimiz, hatta hislerimiz, hatta ilk günlerde kubbe-i saf ve laciverdisi [berak ve lacivert kubbesi] altında misafir olduğumuz sema-yı mükevkeb [yıldızlı gökyüzü] bile yeni idi. Çimenlerini çiğnediğimiz topraklar, ufuk üzerinde teressüm ettiğini [resmettiğini] gördüğümüz ormanlar, reh-güzârımızı [geçtiğimiz yolu] ta'tîr eden [kokulandıran] çiçekler bile yeni, bakir idi. Ve bu saf ve masum tabiatın sine-i müşfikinde [şefkatli göğsünde] bizim için yeni başlayan hayat, -ah bu hakikate iktirân etmeyecek [yaklaşmayacak] hayat-ı muhayyel!- bilhassa bu hayat-ı muazzez [kıymetli hayat] hepsinden yeni, hepsinden saf ve tabii idi.

Köyümüzü sahilin en şirin, en sevimli bir noktasında intihâb etmiştik [seçmiştik]. Odamızı ihâtâ eden [kuşatan] bahr-i hurûşânın [coşkulu denizin] heybetli dalgaları bizim sahilimize gelinceye kadar ilerideki kayalara çarparak kırılırdı. Ve birer elmas gibi parlayan beyaz, temiz, kumlarımızı hafif hışırtılarla tehzîz ettiği [titrettiği] zaman, zannederdik ki bu ummân-ı bî-pâyân [sonsuz deniz] şu ıssız sahilin hep bir hiss-i uhuvvetle [kardeşlik hissiyle] birleşen garîbü'd-diyâr mihmanlarına [yeryüzünün garip misafirlerine] bir terâne-i tebrik ve teşcî [cesaretlendirme] ihdâ [hediye] ediyor.

Zaten bütün tabiat bize bu hiss-i kabulü göstermişti. Cesîm [büyük] ormanların nesîm-i müferrihe [ferahlatıcı

GÖRÜCÜ

-Tevfik Fikret Bey'e-

Yabancı bir elin tehzîz ettiği [titrettiği] çingırağın sesine koşarak kapıyı açmış olan hizmetçi kızın:

-Üç hanım geldi ama hiç tanımıyorum.

Haberini vermesi üzerine işin hakikatinden şüphelenen Seniha, validesinin çehresinde manidar bir tebesüm-i memnuniyet görünce artık tereddüt etmedi, birdenbire pembeleşen çehresini kasnağı üzerine eğerek hicabını çeşitli ipekler arasında saklamak, telaşını belli etmemek istedi. Fakat kalbinin yeni bir daraban [kalp atışı] ile sine-i terini sarsan helecanı [kalp çarpıntısı] ellerini karıştırmış, zihnini dağıtmış, iplikleri düğümletmişti. Şimdi bu keten gecelik gömleğinin kenarındaki örnekleri bile görmeyecek kadar eğilmiş, kumral başında bir uğultu, hiçbir şey düşüneyemeyecek kadar sarsılmış zihninde bir düşünce vardı. Bu görücü hanımların -evet bunda şüphesi yoktu, kendisinin kapıdan dinlediğini fark etmeden sabahleyin validesi pederine müjde vermiyor muydu? – Bu görücü hanımların karşısına nasıl çıkacaktı? Arkada bıraktığı on dört baharın bütün bir emeli işte vücut buluyordu: görücüye çıkacaktı. Artık mahalle mektebinde büyüklerden kemal-i dikkatle dinledikleri tafsilat, tatil günlerinde komşu çocuklarıyla oynadıkları oyunlar, tahammül olunmaz bir sabırsızlıkla, tecessüsle beklenen bu şeyler artık hakikat oluyordu.

Fakat bu, kendisini korkutuyordu. Birkaç çift yabancı gözün kendisinde türlü ayıplar arayarak akla gelmedik kusurlar bulmak isteyerek ta saçlarından, gözlerinden, kirpiklerinden ayaklarına varıncaya kadar saldıracakla-

FİFİ

“Kasiso!... Kasiso!...”

Bütün büyük cadde bu gece bir velvele-i şevk ve şâdî ile meşbu idi [neşeli ve sevinçli gürültüyle dolu idi]. Galatasaray’ından tünel cihetine, tünel tarafından Galatasaray’ına doğru akan zî-hayat [canlı] iki nehr-i huruşanın [çağlayan nehrin] aynı mecra dahilinde çarpışarak, karışarak fakat daima ayrılarak, batı [yavaş] lakin mütemadi bir cereyan ile gulgule-sâz-ı şetâret [gürültü çıkaran şenlik] oluşunu sokaklar istiap edemiyordu [zaptedemiyordu].

Caddenin dar mahallerini tıkayan arabaların kenarından bir hücum-ı anif [şiddetli bir saldırı] ile taşan halk, biraz ötede geniş bir yer bulunca bir sükûn-ı nisbi [nispeten sessizlik] ile yayılıyor, etrafa bakabiliyordu. Uzun boylular arasında sürüklenip ya önündekinin garîbü’ş-şekl [garip şekilli] dominosundan yahut siyah elbisesinden başka bir şey göremeyen kısalar ufk-ı rüyetlerini tahdid eden [görüş açılarını sınırlayan] o muhtelif o bî-hesap başların layenkati temevvücünden [durmadan dalgalanmasından] bıkıp da yanındaki kadının çıplak boğazından korsajı [korsesi] içine pek mütecessis [meraklı] bir nazar sokmaya uğraşan uzun boylular o vakit bu kafil-i huzûzât-endîşin [hazları düşünen topluluğun] efradını oldukça görebilirlerdi.

Gözlerinden atlas maskenin himaye-i rahimanesine [merhametlice korumasına] sığınarak her hareketi mubah bulan kızlar, pullu cepkenleri altından çıkan çıplak, soluk kolları üzerine düşen başlarındaki yalancı elmaslarda inikâs eden [yansıtan] yüzlerce fenerlerin çiğ ziyaları altında bir humma-yı tezevvuka [zevk alma arzusuna] tutulmuş ol-

EY GENÇ KIZ

Bütün şebab-ı mütefekkirim [düşünen gençliğim], hazâin-i cazibene [çekiciliğinin hazinelerine] yeni bir vesile-i takdis [kutsal sebep] ilave etmekle meşgul ve mütelezviz olurdu. Cism-i âteşin [ateşli vücudun] bir nefha-i aşk ve şebab [aşk ve gençlik esintisi] ile okşandığı andan itibaren bana öyle mâfevka'l-arz [beklenenin üstünde] bir kâinat-i hayal bina etmeye başlamıştı ki bunun her zerresinde, mevcut ve nâ-mer'î [görülmemiş], hep sen hükümrân oluyordun. Bu âlem hep senin eşi'a-i hüsnün [güzelliğinin ışıkları] memlû [dolu] ve tâb-dâr [parlak] idi.

Bazen hayattan, kendimden şüphe edip de nalan ve meftur [bıkmış], azmim zayıflayınca, hayalimdeki o çeşmân-ı rahminle [merhametli gözlerinle] öyle teşcî ederdin ki [cesaretlendirdirdin ki] tecârüb-i şuûn [olayların tecrübeleri] bana, şu atşân faniye [susamış faniye], uzattığı şerbe-i merareti [acı şerbeti] yeni bir tahammül ile kabul ettirirdin. O vakit tekmil hüviyet-i safdilanesiyle [tüm saflığıyla] çırpınan bu kalb-i elim [acıyan kalp], cenâh-ı tesliyetin [teselli yönünün] o halavetli [tatlı] temaslarıyla ümit ve sükûnet bulurdu. Yeşil kırları, mavi denizleri güldüren güneş onun da solmaya başlayan ümitlerine bir inkişaf-ı nevîn [yeni bir gelişme] verirdi. Münevver sahillerde titreşen dalgacıklar ona da tatlı bir terane söylerdi. Bu bir terane değil, beşeriyetin bir destan-ı şebab-ı ezeli [eski gençlik destanı] idi.

Kalbim hep senin hava-yı meshûnun [sıcak havan] içinde yaşırdı. Geceler koca şehri bir sükût-ı amik [derin sessizlik] ezerken, mükellef fanuslardan mahrum küçük lambasının sarı ziyaları altında, hakir yazıhanesinin başında

KÖY DÜĞÜNÜ

Rüşti Necdet Bey'e

Yakacık- 10 Eylül; Çarşamba Günü, Gece

Arabalar, Soğanlık'ın hep bağ arasından geçen dar, bozuk yollardan Yakacık'ın Kartal şosesine çıkmak üzere köşeyi dönecekleri zaman, biraz hızlı yürüyüp sararmış bir bağın dikenli hendeği kenarında uyuklayan çalgıcılar nahoş gürültüleriyle sakın havayı sarsmağa başladılar. Bu işaret, Soğanlık'a okuyucu gidenleri seyir için mezar taşlarının üstüne, yol kenarında yeni yapılmış çeşmenin arkasındaki parmaklık içine; daha ötede ağaçların altına toplanmış kadın kümeleri, yolun ta yanında yüksekçe bir yere çömelmiş köy delikanlıları arasında bir saattir alevlenen intizarların nihayet memnun edilmesinden mütehasıl [meydana gelen] bir mahzuziyet [hoşnutluk] tevliid etti [doğurdu]. Ezici bir kubbe şeklinde ufku pek yakından sık-mak üzere sarkan koyu renkli bulutlar altından -yaldızlara boğduğu deniz içinde kaybolacak gibi- Kınalıada açıklarında alçalmaya başlamış güneşin sarı şuaları [ışınları] bir hareket-i müsâra'at-kârane [acele edercesine bir hareket] ile dalgalanan parlak yeldirmeler üzerinde handeli iltimalarla [parıldamalarla] uçuştı, köy delikanlılarının ahmak bir te-bessümle açılan dudaklarındaki bıyıklar derhal buruldu. Beklemekten usanarak yol üzerinde bir bağın yaprakları kurumuş kütükleri dibinde topraklara bulanık bir üzüm tanesi bulmak için yarım saattir uğraşan birkaç hanım, bir iki sıska çocuk, atmaya kıyamadıkları salkımlar ellerinde olduğu halde yola koştular, çeşmenin yalağından su içen

O KÜÇÜK AYAKLAR

Bu küçük ayaklar, meftun dudaklarımın cüret-i takbili [öpme cesareti] altında çırpınan bu iki şiir-i rakik ve pür-hayat daima kendilerini gören gözlerimin önünde uçuşan bu iki muhteriz murg-ı emel [çekingen istek kuşu]...

Hayattan nefret edildiği de olur. Fakat bunların bu küçük ayakların güzelliği o kadar hayret-bahş-ı ruh [ruha hayret verici] oluyor ki yalnız okşanmaya kesb-i istihkâk [hak kazanmak] için yaşayacakları ümit olunan o nazik mahlukların bazen hissiyat-ı muazzezemizi [yüce hislerimizi] de çiğnemeleri affolunuyor, unutuluyor, marazi bir incizâb [hastalıklı bir çekicilik] ile onlar daima seviliyor, o hıyanetleri ile beraber yine takdis ediliyor.

Bu küçük ayaklar, kendilerini sıkılmaktan pek hoşlanan avuçlarımın içine gelince gah olur ki kemal-i teslimiyetle, nevazişe [okşayışa] müsaade eder. O vakit bu ince topuklarından başlayarak pembe sedeflerine varıncaya kadar sakladığı bütün hazain-i melahatine [güzelliğinin hazinelerine] dudak uzatan ellerimin muğşiyane [kendinden geçercesine], minnettarane busişleri [minnet edercesine öpüşleri] altında o kadar münkad [boyun eğen], o kadar munis o kadar muhip [sevecen] davranır ki sonra bana şimdi saadetler veren bu zarif, bu nezih ayakların bütün dünyaların sonra acı bir iğbirar [gücenme] ile silkineceğini, kahhar bir istihza ile artık sevmediğini anlatabileceğini düşünmek istemem. Her şeye yabancı kalmış kalb-i şikestem [kırık kalbimin] bütün meylân-ı muhabbet-perveriyle [sevgi besleyen eğilimleriyle] bütün harap olmuş hevesleriyle bu vaha-i garâma [sevgi çölüne] çılgınca teslim-i nefis ederim: onları öperim, öperim, yıkılmış bütün âmâlimi [emellerimi], saadetimi

LANTENİS

Oyun bu akşam mutadın fevkinde bir germi [alışılmışın üstünde bir kızışma] ile devam ediyordu. Küçük Julya, tekmil ümid-i istikbalini [gelecek umutlarının tamamını], siyah bir hastalığın matemler içinde bıraktığı bu istikbalini, partide ihraz-ı muvaffakiyet etmeye [başarı kazanmaya] raptetmiş gibi -bir ihtilaç-ı asabiden ser-ta-pâ lerzan olduğu [öfkeli bir çırpınmadan baştan ayağa titrediği] halde- muvakkat bir zindegî [geçici bir zindelik], ani bir faaliyet ile topların önünde koşuyor, renksiz, zayıf parmaklarıyla sımsıkı tuttuğu raketi gah başı hizasına kaldırarak hafif bir meyil ile vuruyor gah topu yerden istikbal ile karşıya Valentin'e a'mâk-ı kalbinden [kalbinin derinliklerinden] süzülen zehrabe-i kin ve haset [acı kin ve haset] gibi fırlatıyordu, şuhane kahkahalarıyla lebini dişlerindeki intizamı Rişar'ın, bu sevgili çocuğun nazar-ı takdirine arz eden Valentin'e hüsn ü ânce kendisine tefevvukunu [güzellik olarak kendinden üstünlüğünü] kalbi ezile ezile tasdik ettiği bu güzel kıza tefevvuk [üstünlük] etmek, onu mağlup etmek, bitmeyen kahkahalarını bitirmek istiyor. Göğsü daralmış, her vakit kendisini mustarip eden öksürükler sıklaşmış, soluk alını hafif bir ter kaplamış, o yine bunlara ehemmiyet vermiyordu. Hafif helyotropla muattar [güneş çiçeği kokulu] keten mendilini – çok senelerden beri mahrum kaldığı bir humret-i fevkalade [alışılmışın üstünde bir kırmızılık] ile kesb-i hayat eden [hayat bulan] kuru çehresi üzerinden ara sıra süratle geçiyor, kesik, kırık bir avaze-i adem gibi dudaklarından dökülen öksürüğü zapt etmek, zaafını Valentin'e o bir gonca-rebi'î [ilkbahar goncası] gibi berrak ümitler içinde inkişafa

RÖNEKA

Muarefemiz pek sade, pek tabii bir surette başlamıştı. Muhabbetli birer nazar bizi birbirimize dost edivermişti. İptida çekiniyor, yanıma kadar sokulamıyordu. Güle güle, beş altı adım kalıncaya kadar gelir, kocaman beyaz başlığının altına yığılan fistoların, tentelerin arasından parlak nazarını muhterizane [çekinerek], muhibbane atfeder; artık pek adım atamaz, bir, nihayet iki... Dururdu. Gülerек eğilirdim. Tutmak için uzandığım el boşa giderdi; korka korka bir iki adım geri çekilir, tekrar yaklaşmak için başımı çevirmemi beklerdi.

Nihayet bir gün cesaret etti. Bir azm-i kavi [güçlü bir kararlılıkla] ile ağır ağır geldi. Yumak parmaklarının içinde sıkıldığı gecese-falarla nergisleri avucuma bıraktı, kaçtı, gitti. Sonra ben görmeden ta yanıma sokulmuştu; artık yakaladım, belinden tuttum, hafif vücudunu yerden kaldırdım. Toz toprak içinde ruganı uçmuş siyah patikleri havada çırpındı. Dizimin üstünde tombul yanaklarını okşadım. İhtirazı bitti. Sevimli yüzü yine güldü. İşte bundan sonra dostluğumuz katiyet buldu.

İşitiyordum, ismi Röne idi. Dadısı Mari'den -narin bir vücut üzerinde nazik simalı bir Rum kızı- akşamları şu yüksek sahil kenarına toplanan erkeklerden, kadınlardan birçoklarına varıncaya kadar hepsi küçücük dostuma Röne diyorlardı. Bazen, sade "Bonsuvar Röne [İyi akşamlar Röne]" selamıyla iktifa ederlerdi. Bazen şefkatli bir seda ile güzel bir kadın:

Rönekamu! [Rönekam!] Der, ince parmaklarını çocuğun yuvarlak çenesi altından muhabbetle geçirerek ok-

MİS HERİ

-Mehmed Rauf'a-

Heri bu akşam pek dalgın idi. Meşguliyet-i zihniyesi-nin kesretini gösterir bir itiyad-ı garip [garip alışkanlık] ile ellerini arkasına kavuşturmuş, sakit ve mağmum [sessiz ve gamlı], yanımda yürüyordu. İptida-yı leylin [gecenin başlangıcının] eşbâh-ı afaka [ufuktaki hayallere] yaydığı esraren-giz perdelerin zalâm-ı müphemiyetleri [belirsiz karanlıkları] arasına berrak mavi gözleri bir merkûziyet-i mütefekki-rane [düşünürcesine bir saplanma] ile münatıf idi [yöneldi]. Hava gayet durgundu. Eşya-yı muhite şu yaz akşamının sükût-ı atalet-perveri içinde bir gaşy-i bitabı [yorgunca kendinden geçme] ile gunûde-i ârâm [dinlenme uykusu] idi. Yalnız ara sıra harareten şu kuru tarlalardan gizli fısıltılar, hafif lerzişler kalkarak yolun takip ettiği istikamete göre ya ufak şelaleler ya küçük ırmaklar gibi derinden, uzaktan feşfeşe-sera [uykudan uyandıran ses] olan denizin ahenk-i mevzununa karışmakta idi. Bir gece kuşunun süratle tah-rik ettiği kanatlarından çıkan seda-yı hafif fark olunabili-yordu. Bunların üstünde zaman zaman gecikmiş bir posta vapurunun şematet-i hareketi [hareketinin dalgası] içinde ikiye yarılan suların sefine ile müsademesi yolcuların hızlı muhaveresi işitiliyordu.

Fener hizasını geçmiştik. Şimdi hafif bir meyil ile Barut-hane koyuna doğru iniyorduk. Heri'nin sükutuna hürmet ediyordum. Arkamızdan nigah-ı zerriniyle [altın bakışıyla] bir buse-i veda yollayan fenerin deniz sathında, tarlalar, ağaçlar üzerinde tayerân eden [uçan] ziyasını nazarımla mümkün olduğu kadar takip ederek sıkletiyile ruhumu ta-